

Ìwé Dániẹ̀lì - Nọ́nbà Ogojì

Paulu

Jeff Pippenger

2024-01-04

Dániẹ̀lì orí kìn-ín-ní, nígbà tí a bá fí í bọ́ lórí Dániẹ̀lì orí kẹrin, n ẹ̀sàfihàn ìtàn àngẹ̀lì kìn-ín-ní àti kejì, láti ọ̀dún 1798 sí 1844. Nínú ìtàn yẹn ni a sí ìwé Dániẹ̀lì sílẹ̀, apá tí a sì sí sílẹ̀ ni orí keje, kejo àti kẹsàn-án. “Lẹ̀yìn ilà lórí ilà,” orí kìn-ín-ní, kẹrin, lẹ̀yìn nàà keje tí tí dé kẹsàn-án, n ẹ̀sàpẹ̀júwe ìtàn ẹ̀sìsẹ̀ Mílẹ̀ràìtì tí àngẹ̀lì kìn-ín-ní.

Nínú ìtàn yẹn (1798 sí 1844), àwọn ọ̀títọ́ ipilẹ̀ Adventism ni a fidí múlẹ̀, àti pé ní ikeyìn a ẹ̀sàfihàn àwọn ọ̀títọ́ wọ̀nyí lórí àtẹ̀jádẹ̀ aṣáájú-ọ̀nà 1843. Àwòrán Nebukadnessari nínú Dániẹ̀lì orí kejì wà lórí àtẹ̀jádẹ̀ nàà. Àwọn iran Dániẹ̀lì méje àti méjọ wà lórí àtẹ̀jádẹ̀ nàà. “Ìgbà gbogbo” tí orí kejo ni a ẹ̀sàfihàn, gẹ́gẹ́ bí “àkókò méje” tí Lefitiku mẹ̀rìndínlógbọ̀n nàà ẹ̀ wà níbẹ̀. Àwọn Ègbé mēta tí Islam, gẹ́gẹ́ bí a tí ẹ̀sàfihàn wọn nínú Ìfihàn orí kẹsàn-án, wà níbẹ̀. Ọ̀lọrun tí kilò tẹ̀lẹ̀ leraléra pé a ó kọ̀lu àwọn ọ̀títọ́ ipilẹ̀ wọ̀nyí.

“È jẹ́ kí àwọn tí n dúró gẹ́gẹ́ bí àwọn olùṣọ́ Ọ̀lọrun lórí ọ̀giri Sioni jẹ́ ẹ̀niyàn tí ó lè rí àwọn ewu kí wọn tó dé bá àwọn ẹ̀niyàn,—àwọn ẹ̀niyàn tí ó lè fí iyàtò hàn lááárín ọ̀títọ́ àti aṣiṣe, ọ̀dodo àti àìṣòdodo.

“A tí fí ikilò nàà ránṣẹ̀ wá: Kò yẹ́ kí a jẹ́ kí ohunkóhun wọ̀lé tí yóò dá ipilẹ̀ ìgbàgbọ́ rú, ẹ̀yí tí a tí n kọ́ lẹ̀ lórí láti ìgbà tí iranṣẹ̀ nàà dé ní 1842, 1843, àti 1844. Mo wà nínú iranṣẹ̀ yìí, àti láti ìgbà nàà ni mo tí n dúró níwájú ayé, mo jẹ́ olóòtítọ́ sí ìmọ̀lẹ̀ tí Ọ̀lọrun tí fí fún wa. A kò ní pète láti yọ ẹ̀sẹ̀ wa kúrò lórí pepe tí a tí fí wọn dúró lẹ̀, bí a tí n wá Olúwa lójoojúmọ́ pẹ̀lú àdúra àitọ́jú, ní iwádií fún ìmọ̀lẹ̀. Sẹ́ ẹ̀ rò pé mo lè fí ìmọ̀lẹ̀ tí Ọ̀lọrun tí fí fún mi sílẹ̀? Ó yẹ́ kí ó rí bí Àpáta Àinípẹ̀kun. Ó tí n tọ́ mí sọ̀nà láti ìgbà tí a tí fí fún mi.” Review and Herald, April 14, 1903.

Ìṣẹ̀ ọ̀kúnrin ìgbálẹ̀ erupẹ̀, ẹ̀yí tí a óò ẹ̀ pẹ̀lú ikópa àwọn ẹ̀niyàn Ọ̀lọrun ní àwọn ojọ́ ikeyìn, ni Isaiah nàà ẹ̀sàpẹ̀rẹ̀, nígbà tí ó fí n dá àwọn ẹ̀niyàn ojọ́ ikeyìn mọ́ àti ẹ̀sẹ̀ tí a pè wọn láti ẹ̀, nítorí pé a tí pínlẹ̀ rẹ̀ pé kí a sin àwọn ipilẹ̀ nàà pẹ̀lú àṣiṣe kí àwọn ojọ́ ikeyìn tó dé.

Àwọn tí yóò sì jáde láti inú rẹ̀ ni yóò tún àwọn ibi ahoro àtíjọ́ kọ́; iwọ́ yóò sì gbé ipilẹ̀ ọ̀pọ̀lọ̀pọ̀ iran dide; a ó sì máa pè ọ́ ní, Olútún àfọjúdi ẹ̀, Olùmú ọ̀nà padà bọ́ sípò kí a lè máa gbé inú wọn. Isaiah 58:12.

“Àwọn ibi idahoro àtíjọ́,” n tọ́ka sí àwọn ọ̀títọ́ ẹ̀kọ́ ìgbàgbọ́ tí ó ní í ẹ̀ pẹ̀lú agbára méjì tí n pa run, iyen ẹ̀sìn abọ̀rìṣà àti papacy. Ítẹ̀lẹ̀ agbára méjì tí n pa run tí ẹ̀sìn abọ̀rìṣà, tí papacy sì tẹ̀ lẹ̀ e, ni William Miller lò gẹ́gẹ́ bí ilàna ẹ̀sàkóso fún gbogbo àṣotẹ̀lẹ̀ tí ó gbékalẹ̀.

Wọn yóò sì tún àwọn ibi ahoro àtíjọ́ kọ́, wọn yóò sì gbé àwọn ibi iparun ẹ̀sáájú dide, wọn yóò sì tún àwọn ilú ahoro ẹ̀, àwọn ibi iparun ọ̀pọ̀lọ̀pọ̀ iran. Isaiah 61:4.

Ìṣètò àṣotẹ̀lẹ̀ tí a ẹ̀sàfihàn gẹ́gẹ́ bí ipilẹ̀ ẹ̀rọ, ni ìtàn àti àjọṣe àwọn agbára méjèjì wọ̀nyí. Látún mú “àwọn ọ̀nà kí a lè máa gbé inú wọn” padà, ni ìmúpadàbọ̀sípò ipilẹ̀ Miller, tí a ẹ̀sàfihàn nínú àlà rẹ̀

nípasè iṣẹ̀ ọ̀kúnrin tó ní fí bíró̀ṣì erùpẹ̀ nu ilẹ̀. Isaiah lo àpẹ̀júwe ìtàn Ezra àti àwọn tí wọn padà láti Bábílòni tí wọn sì tún Jerusalemu ṣe, láti fí tọ̀ka sí ìmúpadàbòsípò àwọn idàgbé ahoro àtijọ́.

Láti ojọ́ àwọn baba wa ni àwa ti wà nínú èṣẹ̀ nílá tí tí di òní yìi; àti nítorí àìṣòdodo wa ni a fi fi àwa, àwọn ọ̀ba wa, àti àwọn àlùfáà wa lé ọ̀wọ́ àwọn ọ̀ba ilẹ̀ wònyí, sí idà, sí ìgbèkùn, sí ikógun, àti sí itijú ojú, gégé bí ó ti rí lónií yìi. Ṣùgbón nísinsin yìi, fún ìgbà diẹ̀, a ti fi oore-ọ̀fẹ̀ hàn láti ọ̀dọ́ Olúwa Olórún wa, láti fí àwọn tí ó ṣe kù sílẹ̀ fún wa láti bọ́, àti láti fí èékáná kan fún wa ní ibi mímọ́ rẹ̀, kí Olórún wa lè mú ojú wa tàn, kí ó sì fi isọ̀dotun diẹ̀ fún wa nínú ìgbèkùn wa. Nítorí erú ni àwa jẹ́; ṣùgbón Olórún wa kò kọ́ wá sílẹ̀ nínú ìgbèkùn wa, bí kò ṣe pé ó ti na àánú sí wa ní ojú àwọn ọ̀ba Périsià, láti fí isọ̀dotun fún wa, láti tún ilẹ̀ Olórún wa dide, àti láti tún àwọn ibi ahoro rẹ̀ ṣe, àti láti fí odi fún wa ní Júdá àti ní Jérúsálémù. Esra 9:7–9.

Esra àti àwọn tí wọn tún Jerusalemu ṣe, dúró fún “àwọn iyókù” tí wọn jẹ́ àwọn olutú ọ̀nà ṣe kí a lè máa gbé inú wọn, wọn sì ni àwọn tí nì ṣe iṣẹ̀ náà lábé àyíká àdúrà Lefitiku méréndínlògbòn, èyí tí Esra tọ̀ka sí pé “láti ojọ́ àwọn baba wa ni a ti wà nínú èṣẹ̀ nílá tí tí di ojọ́ yìi; àti nítorí àìṣòdodo wa ni a fi fi àwa, àwọn ọ̀ba wa, àti àwọn àlùfáà wa lé ọ̀wọ́ àwọn ọ̀ba ilẹ̀ wònyẹn, sí idà, sí ìgbèkùn, sí ikó-lọ́, àti sí idàrúdàpọ́ ojú.” “Ojọ́” tí ó nì tọ̀ka sí ni “ojọ́” tí “àwọn iyókù” ojọ́ ikeyin yóò tún àwọn ọ̀nà ṣe kí a lè máa gbé inú wọn.

Àwọn iyókù Ezra ni àwọn ẹ̀lẹ̀rìí méjì náà tí a jí dide ní ọ̀pin ojọ́ méta àtààbò, tí wọn sì mú àdúrà Lefitiku ogún-ún méfà ṣe gégé bí Danieli ti fi hàn nínú orí kẹ̀sàn-án. Nígbà tí Ezra àti àwọn alábààṣiṣe rẹ̀ padà láti inú ìgbèkùn, tí wọn tún Jerusalemu kó, wọn jẹ́ àpẹ̀rẹ̀ iṣẹ̀ ìmúpadàbòsípò àwọn ọ̀ṣọ́ iyebíye Miller, èyí tí í ṣe iṣẹ̀ ìmúpadàbòsípò àwọn ọ̀títọ́ ipilẹ̀ Miller. Nítorí èyí, ọ̀ye nípa ètò isètò iṣẹ̀ Miller jẹ́ ohun pàtàkì gidigidi.

“Àwọn àpósítèlì kọ́ ilẹ̀ lórí ipilẹ̀ tí ó dájú, àní lórí Àpáta Àinípèkun. Sí ipilẹ̀ yìi ni wọn mú àwọn ọ̀kúta tí wọn ya kúrò nínú ayé wá. Kí í ṣe láísí idènà ni àwọn akẹ̀kọ̀ọ́ ilẹ̀ náà ṣe iṣẹ̀. A mú iṣẹ̀ wọn le gidigidi nípasẹ̀ àtakò àwọn ọ̀tá Kristi. Wọn ní láti bá iwà-ikà ẹ̀sìn, ifòkànbalẹ̀, àti ikóriira àwọn tí nì kọ́ lórí ipilẹ̀ èké jà. Ọ̀pọ̀lọ̀pọ́ àwọn tí nì ṣiṣe gégé bí akẹ̀kọ̀ọ́ ilẹ̀ ijọ́ lè jẹ́ afiwe pẹ̀lú àwọn akẹ̀kọ̀ọ́ odi ní ojọ́ Nehemáyà, nípa àwọn ẹ̀ni tí a kọ́ pé: ‘Àwọn tí nì kọ́ odi náà, àti àwọn tí nì ru erù, pẹ̀lú àwọn tí nì kó ohun rù, olúkúlùkù fí ọ̀kan nínú ọ̀wọ́ rẹ̀ ṣiṣe nínú iṣẹ̀ náà, ó sì fí ọ̀wọ́ kejì dì mú ohun ijà.’ Nehemiah 4:17.” Acts of the Apostles, 596.

Nínú àwọn èṣẹ̀ méjèjì tí Isaiah, iṣẹ̀ náà ni láti gbé àwọn ipilẹ̀ àti àwọn ibi idàgbéṣinṣin ti ọ̀pọ́ ìran dide. Isaiah nì tọ̀ka sí iṣẹ̀ ẹ̀mí kan tí a ti ṣàpẹ̀rẹ̀ rẹ̀ nípasẹ̀ iṣẹ̀ gidi náà. A ní láti máa ṣọ́ àwọn ipilẹ̀ náà, ṣùgbón dípò bẹ̀, ní ikeyin a bọ́ wọn mó pátápátá pẹ̀lú ipilẹ̀ èké ti àwọn ọ̀ṣọ́ iyebíye àdàkọ́. Àwọn tí Isaiah nì dá mọ́ ni wọn nì tún àwọn ọ̀títọ́ ipilẹ̀ tí àwọn Millerite ṣe padà, kí í ṣe bíríkì àti ọ̀kúta gidi. Àmì àwọn ọ̀títọ́ wònyí ni ètò-ìlànà Miller nípa àwọn agbára méjì tí nì mú idàgbéṣinṣin wá, tí wọn tẹ́ ibi mímọ́ àti ogun náà mọ̀lẹ̀ fún “àkókò méje.”

Iṣẹ̀ ìmúpadàbòsípò yẹn ni a ṣe àfihàn rẹ̀ gégé bí gbígbé “àwọn ipilẹ̀” àti “idàhoro ọ̀pọ́ ìran” dide, ó sì nì ṣojú iṣẹ̀ àṣọ̀tẹ̀lẹ̀ tí mímú àwọn ọ̀títọ́ ipilẹ̀ padàbòsípò nípasẹ̀ ọ̀nà iṣe tí ó nì mú ilà àṣọ̀tẹ̀lẹ̀ kún ilà àṣọ̀tẹ̀lẹ̀, látihìn-ín diẹ̀ àti látibẹ̀ diẹ̀. Iṣẹ̀ títún àwọn ipilẹ̀ àti àwọn idàhoro múlẹ̀ jẹ́ iṣẹ̀ fífí àwọn ọ̀títọ́ ipilẹ̀ṣe hàn àti dídàbò bo wọn, gégé bí a ti ṣojú wọn lórí àwọn àtẹ̀jádé àwòrán aṣáájú-ọ̀nà 1843 àti 1850, tí wọn jẹ́ àwọn tábilì méjì tí Habakkuk orí kejì. A sì nì parí iṣẹ̀ náà pẹ̀lú ọ̀nà iṣe ọ̀jò àrọ́ “ilà

lórí ilà”. Ó jẹ́ iṣẹ́ ìpadà sí àwọn ọ̀nà àtíjọ́ Jeremiah nínú àríyànjiyàn àwọn tí wọn fẹ́ gbé ìpilẹ̀ èké ró, gégé bí a ti sàfihàn rẹ̀ nípa àwọn iyebiye èké inú alá Miller.

“Ọ̀tá n wá ọ̀nà láti yí ọ̀kàn àwọn arákúnrin àti arábinrin wa kúrò nínú iṣẹ́ ìmúrasílẹ̀ àwọn èniyàn kan láti dúró ní àwọn ojó ikeyin wònyí. Àwọn ẹ̀tàn ogbón-àròsọ̀ rẹ̀ ni a ẹ̀ láti mú kí ọ̀kàn àwọn èniyàn yà kúrò nínú àwọn ewu àti ojúṣe àkókò yí. Wọn ka ìmọ̀lẹ̀ tí Kristi wá láti ọ̀run láti fi fún Johanu fún àwọn èniyàn Rẹ̀ sí ohun asán. Wọn n kọ̀ni pé àwọn iṣẹ̀lẹ̀ tí ó wà níwájú wa gan-an kò ní ìtóbí tó bẹ̀ẹ̀ tí yòò fi yẹ́ kí a fi àkíyèsí pàtàkì sí wọn. Wọn sọ̀ òtítọ̀ tí ó jẹ́ tí ìpilẹ̀ṣe ọ̀run di asán, wọn sì n gba irírí àtíjọ́ wọn lówó àwọn èniyàn Ọ̀lọ̀run, ní fifi ìmọ̀ èké rọ̀pò rẹ̀ fún wọn.

“Báyí ni Olúwa wí, Ẹ̀ dúró ní ojú ọ̀nà, kí ẹ̀ sì wo, kí ẹ̀ sì béèrè nípa àwọn ọ̀nà àtíjọ́, ibi tí ọ̀nà rere wà, kí ẹ̀ sì máa rìn nínú rẹ̀.” Jeremiah 6:16.

“Kí ẹ̀nikẹ̀ni má ẹ̀ wá ọ̀nà láti fa àwọn ìpilẹ̀ ìgbàgbọ̀ wa ya kúrò—àwọn ìpilẹ̀ tí a fi lélé ní ibèrè iṣẹ́ wa nípasẹ̀ ìkẹkọ̀ ọ̀rò náà pèlú àdúrà àti nípasẹ̀ ìfihàn. Lórí àwọn ìpilẹ̀ wònyí ni a ti n kọ̀ ilé fún ọ̀dún márúndínlógóta séyìn. Àwọn èniyàn lè rò pé wọn ti rí ọ̀nà tuntun kan, àti pé wọn lè fi ìpilẹ̀ tí ó lágbara ju èyí tí a ti fi lélé lọ kalẹ̀. Sùgbón èyí jẹ́ ẹ̀tàn nílá. Kò sí ẹ̀ni tí ó lè fi ìpilẹ̀ m̀íràn lélé bí kò ẹ̀ni tí a ti fi lélé.”

“Ní àtẹ̀yìnwá, ọ̀pọ̀ èniyàn ti gbìyànjú láti kọ̀ ìgbàgbọ̀ tuntun, láti fi àwọn ilàna tuntun lélé. Sùgbón, ilé tí wọn kọ̀ náà dúró pé tó mèlòó kan? Kò pé, ó wó lulẹ̀, nítorí a kò fi í mọ̀lẹ̀ sórí Àpáta náà.

“Sé kí í ẹ̀ pé àwọn omo-èyìn àkókó ní láti dojúko ọ̀rò àwọn èniyàn? Sé kí í ẹ̀ pé wọn ní láti fetí sí àwọn èkò èké, lẹ̀yìn náà, tí wọn sì ti ẹ̀ ohun gbogbo tán, kí wọn dúró s̀n̄s̄n̄, ní síso pé: ‘Ìpilẹ̀ m̀íràn kò sí tí ẹ̀nikẹ̀ni lè fi lélé ju èyí tí a ti lélé lọ?’ 1 Corinthians 3:11.

“Nítorí náà, a gbòdò di ibèrè ìgbé̀kẹ̀lé wa mú s̀n̄s̄n̄ títi dé ọ̀pin. Ọ̀rò agbára ni Ọ̀lọ̀run àti Kírísti ti rán sí àwọn èniyàn yí, tí n mú wọn jáde kúrò nínú ayé, ní ìgbésẹ̀ dé ìgbésẹ̀, sínú ìmọ̀lẹ̀ mímọ̀ gbangba ti òtítọ̀ isinsinyí. Pèlú ètè tí iná mímọ̀ ti fi kàn, àwọn iránṣe Ọ̀lọ̀run ti kéde iṣẹ́ náà. Ọ̀rò àtòrunwá náà ti fi èdidi rẹ̀ lè òtítọ̀ tí a ti kéde gégé bí ohun tòótó.” Testimonies, idipò 8, 296, 297.

“Iṣẹ́ ìmúrasílẹ̀ àwọn èniyàn kan láti dúró ní àwọn ojó ikeyin,” ni iṣẹ́ tí ó ní ibáṣepò pèlú àwọn àṣòtélẹ̀ méjèjì ti Esekieli nínú orí kẹ̀tálélógbòn. A n fi iránṣe kan hàn nípasẹ̀ ohun Isaiah nínú aginjù, àti pé ifiranṣe àkókó ti Esekieli n kó àwọn tí ó ti kú ní ojú pópó ilú Sódómù àti Ejibiti jọ lẹ̀yìn ojó m̀eta àtáàbò. Nígbà náà ni wọn mò pé wọn ti wà nínú àkókò idádúró ti Matteu nínú àpèjúwe àwọn wúndiá m̀ewáá. Lẹ̀yìn náà ni wọn gbọ̀ ipè tí a fi fún Jeremiah láti ya ohun iyebiye kúrò nínú ohun àbùkù bí wọn bá fẹ́ padà. Wọn tún mò àdúrà Danieli nínú orí kẹ̀sàn-án gégé bí òtítọ̀ àsikò yí. Nítorí náà bí wọn bá sì yan láti padà nípa gbígba àti mímú àwọn ipò ìhìnre ẹ̀, nígbà náà ni wọn gba ifiranṣe kejì ti Esekieli, wọn sì dúró lórí ẹ̀sẹ̀ wọn gégé bí ẹ̀gbé omo-ogun alágbára.

“Iṣẹ́ ìmúrasílẹ̀ àwọn èniyàn kan láti dúró ní àwọn ojó ikeyin” ni a n mú ẹ̀ nípasẹ̀ ọ̀nà ilàna ọ̀jọ̀ ikeyin ti “ilá lórí ilá.” Iṣẹ́ náà ní nínú rẹ̀ iṣẹ́ ìmúpadàbòsìpò àwọn òtítọ̀ Millerite tí a sojú fún lórí àwọn àtẹ̀ Pioneer ọ̀dún 1843 àti 1850. Àwọn àtẹ̀ méjèjì wònyí ni àwọn tábilì méjì ti Hábakùkù, a sì gbòdò gbé wọn lé ara wọn (ilá lórí ilá), àti nípa s̀s̄s̄e bẹ̀, àwọn àtẹ̀ méjèjì náà dúró fún àwọn

òtító ipilẹ̀ tí a òò mú padà bọ̀ sípò ní àwọn ojò ikeyìn nípasẹ̀ ọ̀kùnrin fẹ̀lẹ̀ erupẹ̀ nàà.

Nígbà tí a bá mú wọn jọ, ilà lórí ilà, wọn n fí àṣiṣe tí ó wà nínú àwòrán 1843 hàn, èyí tí a sì tún ṣe lẹ́yìn nàà lórí àwòrán 1850. Nígbà tí a bá wo wọn gégé bí tábilí kan soṣo (ilà lórí ilà), nígbà nàà ni wọn n ṣàpẹ̀rẹ̀ irírí àwọn ènìyàn Ọ̀lórún pẹ̀lú itàn àṣírí tí ààrá méje nàà; nítorí pé nípapọ̀ wọn n ṣàfihàn idààmú àkókó, àkókò idúró, Èkún Ọ̀ganjọ̀, àti October 22, 1844, àti idààmú nílá nàà.

Ìbànúje àkókó, Igbe Àárín Ọ̀ru, àti ibànúje nílá ni ó jẹ̀ itàn ikòkò àwọn àrá méje. Èyí ni àtòjọ̀ òtító, nítorí a gbé òtító kalẹ̀ lórí ipilẹ̀ pé lẹ̀tá àkókó àti lẹ̀tá ikeyìn nínú ọ̀rọ̀ Héberù fún “òtító” jẹ̀ kan nàà pẹ̀lú ibànúje àkókó àti ibànúje ikeyìn nínú itàn nàà. Lẹ̀tá àárín àti lẹ̀tá ketàlá jẹ̀ ààmí iṣòtẹ̀, gégé bí a ti sojú rẹ̀ nínú àwọn tí ó kọ̀ iránsẹ̀ Igbe Àárín Ọ̀ru. Àwọn àtẹ̀ méjèjì, nígbà tí a bá mú wọn jọ, n pèsè eḗrírí méjì sí àwọn òtító àṣòtẹ̀lẹ̀ tí àwọn Millerite tí a òò tún dá padà nípasẹ̀ ọ̀kùnrin fẹ̀lẹ̀ erupẹ̀, sùgbọ̀n wọn tún n fí irírí nàà hàn tí ó jẹ̀ àpẹ̀rẹ̀ irírí àwọn egbèrún m̀erínlélógórin àti egbèrún m̀erin.

Àwọn tí a pè láti jẹ̀ àsiá nàà (egbèrún lónà ogórun-ún m̀erínlélógórin [144,000]) dojú kọ̀ idààmú àkókó wọn ní ojò ketàdínlógún, oṣù Keje, ọ̀dún 2020, lẹ́yìn nàà sì ní oṣù Keje ọ̀dún 2023, a fí iránsẹ̀ ọ̀rọ̀ kan hàn wọn láti ọ̀dọ̀ ohùn tí n kẹ̀ ní aginjù. Ohùn nàà n pè wọn láti padà.

Ní àkókò yíi nínú itàn ikòkò tí ààrá méje ni iṣòtẹ̀ yòò farahàn, nítorí àmì-ònà tí ó tẹ̀lẹ̀ ni igbà tí ọ̀kùnrin aféti-fọ̀ erupẹ̀ yòò kó àwọn iyebíye jọ, kí ó sì ju wọn sínú àpótí-ọ̀ṣo. Nígbà nàà ni wọn yóò tàn ní imòlẹ̀ tí ó pọ̀ sí i ní ilópo m̀ewàá. Ní àkókò yẹn ni a jí Miller lójú. Nígbà tí àwọn wúndiá (Miller) bá jí, ó ti pé jù. Itúnmu àwọn iparun ọ̀pọ̀lọ̀pọ̀ iran jẹ̀ iṣẹ̀ kan tí àwọn eḗrírí méjì gbòdò ní ipín nínú rẹ̀. Iṣẹ̀ nàà ni a n ṣe nísinsinyí.

Ètò William Miller nípa àwọn àṣòtẹ̀lẹ̀ tí a ṣàfihàn nínú iran Odò Ulai, tí Dániẹ̀lì orí keje, kejo àti kẹ̀sàn-án, ni àwọn agbára méjì tí n mú idálẹ̀kọ̀ọ̀ wá, iyẹn keferi àti ijo-òpópó pòòpù; ètò nàà sì fún Future for America ni keferi (dragoni), lẹ́yìn nàà ijo-òpópó pòòpù (eranko), àti Pírótésítànti tí ó ti ṣòtẹ̀ (wòlfi èké). Kókó pàtàkì tí ó fí mú àwọn ètò méjèjì dúró ni àwọn ikòwé aposteli Pọ̀lù. Aposteli Pọ̀lù ni ohùn àṣòtẹ̀lẹ̀ tí ó so Ísírẹ̀lì àtijọ̀ pọ̀ mọ̀ Ísírẹ̀lì tí ẹ̀mí. Kí iyípadà rẹ̀ tó wáyé, orúko Pọ̀lù jẹ̀ Saulu, èyí tí ó túmọ̀ sí “eni tí a yàn” tàbí “eni tí a gbé kalẹ̀.”

A yàn Pọ̀lù (fí yàn án pàtó) láti jẹ̀ àpòsítẹ̀lì sí àwọn Kẹ̀fẹ̀rí, a sì tún yàn án, lára àwọn ǹnkan m̀íràn, nítorí òye rẹ̀ nípa Májẹ̀mú Láéláe. Nígbà tí ó kọ̀ ọ̀pọ̀ jùlọ̀ nínú Májẹ̀mú Titun, kò sí eḗmíràn nínú àwọn akòwé Májẹ̀mú Titun tí ó ní òye Májẹ̀mú Láéláe bí Pọ̀lù. A yàn án láti sáájú nínú fifi ihinrere hàn fún àwọn Kẹ̀fẹ̀rí, sùgbọ̀n a tún yàn án láti fí ibáṣepọ̀ àwọn itàn àṣòtẹ̀lẹ̀ inú Májẹ̀mú Láéláe múlẹ̀ pẹ̀lú itàn àṣòtẹ̀lẹ̀ tí ó tẹ̀ lé àkókò agbélẹ̀bùú. Láisi ẹ̀rì Pọ̀lù, òye àṣòtẹ̀lẹ̀ àwọn Mílẹ̀rítì, àti tí Future for America, kí yòò wà rára. Nínú itàn gan-an nàà níbi tí a ti kọ̀ Ísírẹ̀lì gidi sílẹ̀ gégé bí ènìyàn tí Ọ̀lórún yàn, ni a yàn Pọ̀lù láti fí hàn pé Ísírẹ̀lì àtijọ̀ nàà, bí ó tilẹ̀ jẹ̀ pé nígbà nàà a ti kọ̀ ó sílẹ̀ kúrò lódò Ọ̀lórún, jẹ̀ àpẹ̀rẹ̀ itàn àṣòtẹ̀lẹ̀ tí Ísírẹ̀lì tí ẹ̀mí. Àwọn òfin àṣòtẹ̀lẹ̀ tí ó ṣe pàtàkì fún àwọn iṣiṣẹ̀ àngẹ̀lì àkókó àti ẹ̀kẹ̀ta dá lórí àwọn ikòwé àpòsítẹ̀lì Pọ̀lù ní pàtàkì.

Nítorí èyí, a òò ṣàyèwò diẹ̀ nínú àwọn ilànà àṣòtẹ̀lẹ̀ tí Pọ̀lù tọ̀ka sí, tí wọn ní ipa lórí ọ̀rọ̀ àwọn Millerite, èyí tí a gbé kalẹ̀ sínú àtòjọ̀ iṣàkóso agbára iparun méjì; àti nípa bẹ̀, a òò tún ṣàyèwò bí àwọn ilànà wònyí ṣe ní ipa lórí àtòjọ̀ iṣàkóso agbára iparun m̀éta.

Pèlùpèlù, ará, èmi kò fẹ́ kí ẹ̀yin má mọ́ bí gbogbo àwọn baba wa ẹ̀ wà lábẹ́ ikùùkúu, tí gbogbo wọn sì gba inú òkun là; a sì ẹ̀ ibatisí gbogbo wọn sínú Mose nínú ikùùkúu àti nínú òkun; gbogbo wọn sì jẹ́ ounjẹ́ ẹ̀mí kan náà; gbogbo wọn sì mu ohun mímu ẹ̀mí kan náà: nítòrí wọn mu nínú Àpáta ẹ̀mí tí n tọ́ wọn léyìn: Àpáta náà sì ni Kristi. Sùgbón inú Olórun kò dùn sí ọ̀pọ́ nínú wọn: nítòrí a ẹ̀bú wọn sínú aginjù. Sùgbón nńkan wònyí di àpẹ̀rẹ́ fún wa, kí a má bàa ẹ̀jókòkòrò ohun búburú, gégé bí àwọn náà ti ẹ̀jókòkòrò. Bẹ̀ẹ̀ ni kí ẹ́ má ẹ̀ jẹ́ abòrìsà, gégé bí àwọn kan nínú wọn ẹ̀ jẹ́; gégé bí a ti kọ́ ọ́ pé, Àwọn èniyàn náà jókòó láti jẹ́ àti láti mu, wọn sì dide láti ẹ̀rẹ́. Bẹ̀ẹ̀ ni kí a má ẹ̀ ẹ̀ ẹ̀gbèrè, gégé bí àwọn kan nínú wọn ẹ̀ ẹ̀ e, tí ẹ̀gbèrún mètálélógún sì ẹ̀bú ní ojọ́ kan. Bẹ̀ẹ̀ ni kí a má ẹ̀ dán Kristi wò, gégé bí àwọn kan nínú wọn pèlù ẹ̀ dán án wò, tí ẹ̀jò sì pa wọn run. Bẹ̀ẹ̀ ni kí ẹ́ má ẹ̀ kùn-ún-rẹ̀rẹ̀, gégé bí àwọn kan nínú wọn pèlù ẹ̀ kùn-ún-rẹ̀rẹ̀, tí apanirun sì pa wọn run. Gbogbo nńkan wònyí sì ẹ̀lẹ́ sí wọn gégé bí àpẹ̀rẹ́: a sì kọ́ wọn silẹ́ fún ikilọ́ wa, àwa tí ikẹ̀yin ayé dé bá. 1 Kòrinti 10:1–10.

Nínú ẹ̀sẹ́ mẹ̀wáá kékeré, Pọ̀ọ̀lù fi hàn pé àpẹ̀rẹ́ ti iṣe iribomi ni a ti ẹ̀fihàn nínú ikojá Òkun Pupa, pé Àpáta tí n tọ́ Israẹli igbàani léyìn jẹ́ “Àpáta ti ẹ̀mí,” àti pé Kristi ni í ẹ̀. Ó sì fi hàn pé Israẹli igbàani ni àpẹ̀rẹ́ fún àwọn tí n gbé ní àwọn ojọ́ ikẹ̀yin. Àyọkà yí jẹ́ ikilọ́, ó sì jẹ́ ibi ijàngbòn láárín àwọn tí n di òtítọ́ mú àti àwọn tí n tako òtítọ́. Àwọn onímọ́ ẹ̀kọ́ isin Adventist kòni pé Pọ̀ọ̀lù kan n fi hàn lásán pé àwọn itàn Israẹli igbàani n ẹ̀lẹ́ àwọn ẹ̀kọ́ iwà rere tí ó yẹ́ kí àwọn tí n gbé ní àwọn ojọ́ ikẹ̀yin lóye, sùgbón wọn ẹ̀nu mọ́ ọ̀n pé Pọ̀ọ̀lù kò fi hàn pé àwọn itàn Israẹli gidi ní láti tún ẹ̀lẹ́ ní tòótọ́ nínú Israẹli ti ẹ̀mí. Arábinrin White máa n lo àyọkà yí lópọ́ igbà láti fi jẹ́rì sí ohun gan-an tí Pọ̀ọ̀lù túmọ́ sí.

“Òkòọ̀kan àwọn wólí àtijọ́ sòrò kéré sí fún àkòkò tiwọn ju fún tiwa lọ, bẹ̀ẹ̀ ni àsotẹ̀lẹ́ wọn wà ní agbára fún wa. ‘Wàyí o, gbogbo nńkan wònyí ẹ̀lẹ́ sí wọn fún àpẹ̀rẹ́: a sì kọ́ wọn silẹ́ fún ikilọ́ wa, àwọn tí ọ̀pin ayé dé bá.’ 1 Corinthians 10:11. ‘Kí í ẹ̀ fún ara wọn, sùgbón fún wa ni wọn ẹ̀ iránsẹ́ àwọn nńkan náà, èyí tí a ti sọ́ fún yín nísinsin yí láti ọ̀wọ́ àwọn tí wọn ti wasu ihinrere fún yín pèlù Ẹ̀mí Mímọ́ tí a rán sọkalẹ́ láti ọ̀run; àwọn nńkan wònyí ni àwọn ángẹ̀lì n fẹ́ láti wo inú wọn.’ 1 Peter 1:12....”

“Bíbẹ̀lì ti kó àwọn isúra rẹ́ jọ, ó sì di wọn pọ́ mọ́ra fún iran ikẹ̀yin yí. Gbogbo àwọn isẹ̀lẹ́ nílá àti àwọn iṣe pàtàkì tí ó kún fún iwúwo mímu nínú itàn Májẹ̀mú Láéláe ti n tún ara wọn ẹ̀, wọn sì n tún ara wọn ẹ̀ nínú ijọ́ ní àwọn ojọ́ ikẹ̀yin wònyí.” Selected Messages, iwé 3, 338, 339.

“Àwọn isẹ̀lẹ́ nílá àti àwọn iṣe pàtàkì tí ó kún fún ibèrú mímu nínú itàn Májẹ̀mú Láéláe ti ẹ̀lẹ́ tẹ̀lẹ́, wọn sì n tún ara wọn ẹ̀ nínú ijọ́ ní àwọn ojọ́ ikẹ̀yin wònyí,” ni Arabinrin White ẹ̀ sọkí itumọ́ ohun tí Pọ̀ọ̀lù n sọ́ nínú àwọn ẹ̀sẹ́ náà. Nínú isapá láti ba idánimọ́ Pọ̀ọ̀lù jẹ́ pé Ísírẹ̀lì àtijọ́ jẹ́ àpẹ̀rẹ́ ààmì tí n ẹ̀fihàn itàn Ísírẹ̀lì gidi, Satani ti gbé àwọn ikọ̀lù pàtàkì méjì kalẹ́ sí ilàna wólí yí. Èkínní, èyí tí mo ti mẹnù kàn tẹ̀lẹ́, ni ẹ̀sùn pé Pọ̀ọ̀lù kàn n fi hàn pé àwọn itàn wònyen dúró fún àwọn ẹ̀kọ́ iwà rere. Ẹ̀kọ́ ẹ̀ké yẹ́n jẹ́ òtítọ́ idajì, òtítọ́ idajì kò sì jẹ́ òtítọ́ rára. Ó jẹ́ òtítọ́ pé àwọn ẹ̀kọ́ iwà rere tí a lẹ́ kó jáde láti inú itàn Ísírẹ̀lì àtijọ́ jẹ́ fún ànfààní àwọn tí n gbé ní àwọn ojọ́ ikẹ̀yin, sùgbón nígbà tí a bá lò ó láti sẹ́ pé àwọn itàn wònyen tún jẹ́ àpẹ̀rẹ́ àwọn isẹ̀lẹ́ tí a ó tún ẹ̀, nígbà náà ni ó di òtítọ́ idajì, tí a ẹ̀ ẹ̀tò rẹ́ láti sẹ́ òtítọ́.

“Ìbùkún tàbí ẹ̀gún kan wà níwájú àwọn èniyàn Olórun nísinsinyí—ìbùkún bí wọn bá jáde kúrò nínú ayé, kí wọn sì yà ara wọn sọ̀tọ́, kí wọn sì máa rin ní ọ̀nà igbọ̀ràn onírẹ̀lẹ́; àti ẹ̀gún bí wọn

bá darapò mò àwọn abòrìṣà, àwọn tí n tẹ àwọn ètò gíga ti ọrun mólẹ̀. A ti kọ àwọn èṣè àti àìṣòdodo Ísírẹ̀lì ọlòtẹ̀ sílẹ̀, a sì gbé àwòrán nàà kalẹ̀ níwájú wa gégé bí ikilò pé bí a bá fara wé àpẹẹrẹ̀ irékojá wọn, tí a sì yà kúrò lódò Ọlórún, a ó ṣubú dájúdájú gégé bí wọn ti ṣubú. “Njé gbogbo nnkan wonyí sele sí wọn fun apeere: a si ko won silẹ fun ikilo fun wa, awon ti opin ayé de bá.” Testimonies, iwọn 1, 609.

A kò gbòdò lo òtítọ̀ kan láti sé òtítọ̀ miiran, nítorí nígbà tí a bá se bẹ̀, a máa so òtítọ̀ Ọlórún di èké.

“A kò gbòdò jẹ́ kí ọ̀rọ̀ kan tí Olùgbàlà so pa ọ̀rọ̀ miiran re run.” The Great Controversy, 371.

Ìkóni pé itàn Ísírẹ̀lì àtijọ̀ dúró fún àwọn èkọ̀ iwà rere nikan, ni àwọn onímọ̀-ọ̀rọ̀ èsìn Adventist máa n ló ní ọ̀pọ̀ igbà láti ba Ọ̀rọ̀ àṣòtẹ̀lẹ̀ Ọlórún jẹ́, ó sì jẹ́ ọ̀kan nínú àwọn òtítọ̀ idajì tí a fi kún oúnjẹ̀ àròso tí a pèsè láti tan àwọn èniyàn Ọlórún jẹ́ kí wọn lè gba irọ̀ kan, irọ̀ nàà tí wọn sì n gbà ni a ti dá mò nínú àwọn ikòwé aposteli Paul.

Ìkojù pàtàkì kejì sí ilànà pé itàn Ísírẹ̀lì àtijọ̀ jẹ́ apẹjúwe itàn Ísírẹ̀lì òde-òní ni àwọn Jesuit dá sílẹ̀ ní àkókò itàn Ìtúnṣe-Ìdáhùn, ó sì ní nínú fifi ifaramọ̀ hàn sí èrò nàà pé a tún itàn Ísírẹ̀lì àtijọ̀ se. Irọ̀ Jesuit nàà ni pé a tún itàn nàà se ní gidì, kì í se ní ti emí. A dá irọ̀ nàà sílẹ̀ gégé bí ọ̀nà láti dèna ọ̀ye pé pòopù Róòmù ni aṣòdì sí Kristi ti àṣòtẹ̀lẹ̀ Bíbẹ̀lì, nítorí èkọ̀ nàà fara mò òtítọ̀ pé aṣòdì sí Kristi kan wà ní àwọn ojú ikeyin, ṣùgbọ̀n ó jiyàn pé agbára gidì kan ni ó sojú aṣòdì sí Kristi, kì í se agbára emí. Nígbà nàà, aṣẹwó obinrin nàà nínú Ìfihàn mètálá-dín-lógún, ẹ̀ni tí a kọ̀ Àṣírí Bábílónì sí iwájú orí re, yóò jẹ́ aṣẹwó obinrin kan tí yóò dide ní ilẹ̀ gidì Bábílónì, èyí tí ó jẹ́ Iraq lóní.

“Àwọn tí ó bá dàrú nínú ọ̀ye wọn nípa ọ̀rọ̀ nàà, tí wọn kò sì lè rí itumọ̀ aṣòdì sí Kristi, dájúdájú wọn yóò fi ara wọn sí ihà aṣòdì sí Kristi.” Kress Collection, 105.

Pòopù jẹ́ èniyàn gidì kan, tí ó n sojú agbára gidì kan (ijọ̀ Kátólíkì), ṣùgbọ̀n a ti fi Bábílónì gidì dá ọ̀un àti ètò re mò ní ọ̀nà àṣòtẹ̀lẹ̀, a sì lè dá wọn mò ní tòótọ̀ nikan nígbà tí a bá gbé kókó-ọ̀rọ̀ ti aṣòdì-sí-Kristi kalẹ̀ gégé bí imúṣe nípa emí ti àpẹẹrẹ̀ gidì kan. Pòpù fi hàn pé Ísírẹ̀lì gidì n sàpẹẹrẹ̀ Ísírẹ̀lì ti emí, ṣùgbọ̀n kì í se òtítọ̀ àṣòtẹ̀lẹ̀ tuntun ni ó gbé kalẹ̀, nítorí pé imọ̀ re dá lóri Májẹ̀mù Lááláé ní gbogbogbò, ibẹ̀ ni a sì ti fi ẹ̀rí re múlẹ̀.

Báyì ni Olúwa, Ọ̀ba Ísírẹ̀lì, àti Olùdándè re, Olúwa àwọn ọ̀mọ̀-ogun, wí pé; Èmi ni ẹ̀ni àkókó, èmi sì ni ẹ̀ni ikeyin; léyin mi kò sí Ọlórún miiran. Ta ni ó sì dàbí mi, tí yóò ké pé, tí yóò sì so ó jáde, tí yóò sì tò ó létò fún mi, láti igbà tí mo ti dá àwọn èniyàn àtijọ̀ sílẹ̀? Àwọn ohun tí n bọ̀, àti àwọn ohun tí yóò sì wá, ẹ̀ jẹ́ kí wọn fi wọn hàn fún wọn. E má bẹ̀rù, bẹ̀ ni kí ẹ̀ má fòyà: se mi kò ti so ó fún yin láti igbà nàà, tí mo sì ti kéde re? Èyin gan-an ni elerí mi. Sé Ọlórún miiran wà léyin mi? Rará, kò sí Ọlórún; èmi kò mọ̀ elomiran kankan. Aísáyà 44:6–8.

A ní láti jẹ́ elerí Kristi, gégé bí Paulu ti jẹ́, pé Alfa àti Omega yàn kì í se Ísírẹ̀lì àtijọ̀ nikan, ṣùgbọ̀n gbogbo àwọn èniyàn àtijọ̀ inú Bíbẹ̀lì pèlú, gégé bí ààmì láti fihàn “àwọn ohun tí n bọ̀,” sí àwọn tí n gbé ní ojú ikeyin. Paulu jẹ́ amoye nípa Májẹ̀mù Lááláé, a sì gbé e dide láti jẹ́ ijápo àṣòtẹ̀lẹ̀ láárín àkókò ìṣákóso Ísírẹ̀lì gidì àti ti emí. Ìwé re ni ó tọ̀ àwọn tí ó lóye ibùkún imúgbòòrò imọ̀ ní àkókò ọ̀pin ní ọ̀dún 1798, àti pèlú ní 1989.

Bábílónì igbàani gégé bí itàn gidì, àwọn ọ̀mọ̀ ilà-oòrùn igbàani, Ejibiti igbàani, Gírìsì igbàani, àti ijọ̀ba Médo-Pérsià igbàani jẹ́ àpẹẹrẹ̀ àwọn agbára emí ní ọ̀pin ayé. Àwọn àpẹẹrẹ̀ igbàani nàà ni

ohun gidi tí ó sáájú, tí wọn sì dúró fún ohun ẹ̀mí tí ó tẹ̀ lé e. Pọ̀lù tilẹ̀ lọ tí tí débi pé ó fi hàn pé Ádámù gidi nàà jẹ̀ àpẹ̀rẹ̀ Ádámù ẹ̀mí (ẹ̀ni tí í ẹ̀se Kristi).

Nítórí nàà ni a ti kọ ọ pé, A dá ẹ̀niyàn àkọ̀kọ̀ Ádámù sí ọ̀kàn aláàyè; Ádámù ikeyin sì di ẹ̀mí amúniyè wá. Sùgbón kì í ẹ̀se ẹ̀yí tí í ẹ̀se ti ẹ̀mí ni ó kọ̀kọ̀ wà, bí kò ẹ̀se ẹ̀yí tí í ẹ̀se ti àdánidá; lẹ̀yìn nàà ni ẹ̀yí tí í ẹ̀se ti ẹ̀mí. Ẹ̀niyàn àkọ̀kọ̀ jẹ̀ ti ilẹ̀ ayé, erupe ilẹ̀ ni: ẹ̀niyàn kejì ni Olúwa láti ọ̀run wá. Bí ẹ̀ni tí í ẹ̀se ti ilẹ̀ ayé rí, beẹ̀ ni àwọn tí í ẹ̀se ti ilẹ̀ ayé pẹ̀lú rí: àti bí ẹ̀ni tí í ẹ̀se ti ọ̀run rí, beẹ̀ ni àwọn tí í ẹ̀se ti ọ̀run pẹ̀lú rí. Gẹ̀gẹ̀ bí a ti gbé àwòrán ẹ̀ni tí í ẹ̀se ti ilẹ̀ ayé, beẹ̀ ni àwa yóò sì gbé àwòrán ẹ̀ni tí í ẹ̀se ti ọ̀run. 1 Kọ̀rinti 15:45–49.

Àwọn ẹ̀kọ̀ kan tí ó jinlẹ̀ gidigidi ni Pọ̀lù n kọ̀ni nípa Ádámù àkọ̀kọ̀ àti Ádámù ikeyin, sùgbón a kàn n tọ̀ka sí ilàna nàà tí ó gbé kalẹ̀ ní kedere pátápátá nínú ẹ̀sẹ̀ nàà, nígbà tí ó sọ pé, “ẹ̀yí tí í ẹ̀se ti ẹ̀mí kì í ẹ̀se àkọ̀kọ̀, bí kò ẹ̀se ẹ̀yí tí í ẹ̀se ti ẹ̀dà; lẹ̀yìn nàà ni ẹ̀yí tí í ẹ̀se ti ẹ̀mí.” Ohun gidi gẹ̀gẹ̀ bí Pọ̀lù ti pé é níbí ní “tí ẹ̀dà,” ni ó kọ̀kọ̀ wà, àti ti ẹ̀mí ni ó wà ní ikeyin. Ísírẹ̀lì gidi ni ó kọ̀kọ̀ wà, ó sì jẹ̀ ti ẹ̀dà, àti Ísírẹ̀lì ti ẹ̀mí n bọ̀ “lẹ̀yìn nàà.”

Babiloni gidi sáájú Babiloni ẹ̀mí. Kókó pàtàkì tí ó tẹ̀lé, tí a sì tẹ̀numọ̀ nínú àwọn ìwé Pọ̀lù, ni àkókò nínú itàn nígbà tí a gbodọ̀ fi iyípadà láti inú gidi sí ẹ̀mí sílò. Ó jẹ̀ àkókò àgbélébùú nàà nígbà tí a ti dá iyípadà àsoṣetẹ̀lẹ̀ láti inú gidi sí ẹ̀mí mọ̀.

Nítórí gbogbo yín ni omo Ọ̀lọ̀run nípasẹ̀ ìgbàgbọ̀ nínú Kristi Jẹ̀sù. Nítórí bí iye yín tí a ti ẹ̀se ìbatisí sínú Kristi, ẹ̀ ti wọ̀ Kristi. Kò sí Júu tàbí Gírìkì, kò sí ẹ̀rú tàbí òmìnira, kò sí akọ̀ tàbí abo: nítórí gbogbo yín jẹ̀ ọ̀kan nínú Kristi Jẹ̀sù. Àti bí ẹ̀ bá jẹ̀ ti Kristi, nígbà nàà ni ẹ̀yin jẹ̀ irú-omo Ábúrahámù, àti ajogún gẹ̀gẹ̀ bí ilé rí nàà. Galatia 3:26–29.

Kò ẹ̀se pàtàkì irú ẹ̀tọ̀ ibi rẹ̀ lẹ̀ jẹ̀, bí o bá sì gba Kristi, nígbà nàà ni ìwọ̀ yóò di irú-omo Ábúrahámù. Kì í ẹ̀se Ísírẹ̀lì gidi ni ìwọ̀; Ísírẹ̀lì ti ẹ̀mí ni ìwọ̀ jẹ̀. Iyípadà láti inú ti gidi sí ti ẹ̀mí ni àgbélébùú mú wá. Pọ̀lù pín ẹ̀dà ẹ̀niyàn sí ẹ̀yà méjì. Ẹ̀yà kọ̀ọ̀kan ní májẹ̀mú tirẹ̀, ẹ̀yà kọ̀ọ̀kan sì jẹ̀ àtomodomo Ábúrahámù. Ẹ̀yà kọ̀ọ̀kan ní ilú kan tí ó dúró fún idílẹ̀ àti májẹ̀mú wọn. Kálukú sì jẹ̀ omo Ádámù gidi tàbí Ádámù ti ẹ̀mí.

Nítórí a ti kọ ọ pé, Ábúrahámù bí omo kúnrin méjì; ọ̀kan nípasẹ̀ ẹ̀rúbinrin, ẹ̀kejì sì nípasẹ̀ obinrin olóminira. Sùgbón ẹ̀ni tí a bí láti inú ẹ̀rúbinrin ni a bí gẹ̀gẹ̀ bí ara; sùgbón ẹ̀ni tí a bí láti inú obinrin olóminira, a bí i nípasẹ̀ ilé rí. Àwọn nńkan wọ̀nyí sì jẹ̀ àkàwé: nítórí àwọn wọ̀nyí ni májẹ̀mú méjì; ọ̀kan láti òkè Sínáì, tí n bini sí ẹ̀rú, ẹ̀yí tí í ẹ̀se Ágàrí. Nítórí Ágàrí yíì ni òkè Sínáì ní Arabia, ó sì bá Jerusalemu ti isinsin yí mu, ó sì wà ní ẹ̀rú pọ̀ pẹ̀lú àwọn omo rẹ̀. Sùgbón Jerusalemu tí ó wà lókè jẹ̀ olóminira, ẹ̀ni tí í ẹ̀se iyá wa gbogbo. Nítórí a ti kọ ọ pé, Yò, ìwọ̀ aláilómọ̀ tí kò bí omo; bú síta, kí o sì ké, ìwọ̀ tí kò ní irora ìbímọ̀: nítórí omo aláiní ọ̀kọ̀ pọ̀ jù ti ẹ̀ni tí ó ní ọ̀kọ̀ lọ. Ní bá yí, ẹ̀yin ará, gẹ̀gẹ̀ bí Ísákì ti rí, àwa ni àwọn omo ilé rí. Sùgbón gẹ̀gẹ̀ bí nígbà nàà ẹ̀ni tí a bí gẹ̀gẹ̀ bí ara ẹ̀se n ẹ̀se inúnibini sí ẹ̀ni tí a bí gẹ̀gẹ̀ bí Ẹ̀mí, beẹ̀ nàà ni ó rí ní isinsin yí. Sùgbón kí ni Ìwé Mímọ̀ wí? Lé ẹ̀rúbinrin nàà jáde àti omo rẹ̀: nítórí omo ẹ̀rúbinrin nàà kì yóò jogún pọ̀ pẹ̀lú omo obinrin olóminira. Nítórí nàà, ẹ̀yin ará, kì í ẹ̀se omo ẹ̀rúbinrin ni àwa, bí kò ẹ̀se ti obinrin olóminira. Galatía 4:22–30.

Ní àkókò àgbélébùú, ohun gidi àtijọ̀ di ààmì àwọn ohun ẹ̀mí òde-òní. Àpósítẹ̀lì Pọ̀lù ẹ̀se itúmọ̀ kedere àwọn òtítọ̀ àsoṣetẹ̀lẹ̀ pàtàkì wọ̀nyí tí ó jẹ̀ kí William Miller lẹ̀ dá itòlẹ̀sẹ̀sẹ̀ agbára idahoro

méjì kalẹ̀, èyí tí ó fi gbogbo àwọn iparí àsọtẹ̀lẹ̀ rẹ̀ lé lórí. Iṣẹ́ kan náà tí àpòsítẹ̀lì Pọ̀ọ̀lù ẹ̀ se ni ó n dá àwọn agbára idahoro mẹ̀ta mọ̀, èyí tí í ẹ̀se itòlẹ̀sẹ̀sẹ̀ fún gbogbo àwọn iparí àsọtẹ̀lẹ̀ ti Future for America.

Ìpilẹ̀ òye Miller nípa itókun imọ̀ tí iran Odò Ulai nínú orí keje, kejo, àti keşàn-án şapeere, dá lórí isàwárí rẹ̀ pé “ojoojúmọ̀” nínú iwé Dániẹ̀lì dúró fún Romu abòrìşà. Ó ẹ̀ se isàwárí yẹn nínú lẹ̀tà keji Pọ̀ọ̀lù sí àwọn Tẹ̀salonika. Òye náà ni òtítọ̀ pàtàkì tí a dá mọ̀ “irọ̀” àsọtẹ̀lẹ̀ náà, èyí tí ó mú kí itanràn agbára wá sórí àwọn Adventisti Ojọ Keje ní àwọn ojọ̀ ikeyin.

A ó tẹ̀síwájú nínú ikẹ̀kọ̀ọ̀ wa lórí ibísí imọ̀ tí a şàfihàn nínú iran Odò Ulai nínú àpilẹ̀kọ̀ tí ó tẹ̀lé e, nípa şisàgbéyèwò ohun tí Miller mọ̀ nínú lẹ̀tà Pọ̀ọ̀lù.

“Èni tí ó rí ohun tí ó wà lábẹ̀ ojú, tí ó sì n ka ọ̀kàn gbogbo èniyàn, sọ nípa àwọn tí wọn ti ní imọ̀lẹ̀ nílá pé: ‘Wọn kò ní ibànújẹ̀, bẹ̀ èni wọn kò yà á lẹ̀nu nítorí ipò iwà àti ipò èmí wọn.’ Bẹ̀ èni ni, wọn ti yan ọ̀nà ara wọn, ọ̀kàn wọn sì n yò nínú àwọn ohun iríra wọn. Èmi pẹ̀lú yóò yan itanjẹ̀ wọn, èmi yóò sì mú ohun tí wọn bẹ̀rù wá sórí wọn; nítorí pé nígbà tí mo pé, kò sí èni tí ó dáhùn; nígbà tí mo sọ̀rọ̀, wọn kò gbọ̀: şùgbọ̀n wọn ẹ̀se búburú níwájú ojú Mi, wọn sì yan ohun tí inú Mi kò dùn sí.’ ‘Ọ̀lórùn yóò rán itanjẹ̀ agbára sí wọn, kí wọn lè gba irọ̀ gbọ̀,’ nítorí wọn kò gba ifẹ̀ òtítọ̀, kí a lè gbà wọn là,’ ‘şùgbọ̀n wọn ní ayọ̀ nínú àişòdodo.’ Isaiah 66:3, 4; 2 Thessalonians 2:11, 10, 12.

“Olùkọ̀nì ọ̀run béèrè pé: ‘Itanjẹ̀ wo ni ó lè lágbára ju láti tan ọ̀kàn jẹ̀ bí kò ẹ̀ se ifarahàn pé ẹ̀ n kólẹ̀ lórí ipilẹ̀ tó tọ̀ àti pé Ọ̀lórùn n tẹ̀wọ̀ gbà işẹ̀ yín, nígbà tí, ní ti gidi, ẹ̀ n ẹ̀ se ọ̀pọ̀lọ̀pọ̀ nńkan gégé bí ọ̀gbọ̀n ayé, tí ẹ̀ sì n ẹ̀ se sí Jèhófà? A, itanjẹ̀ nílá ni, irò̀núpìwàdà amúnikún-fún-èni ni, tí ó gba ọ̀kàn èniyàn nígbà tí àwọn tí wọn ti mọ̀ òtítọ̀ rí tẹ̀lẹ̀ bá şisẹ̀ àşisẹ̀ nípa fifowọ̀ iwà-bí-Ọ̀lórùn rọ̀pò èmí àti agbára rẹ̀; nígbà tí wọn bá rò pé àwọn jẹ̀ ọ̀lórọ̀, tí ohun iní wọn sì ti pọ̀ sí i, tí wọn kò sì nílò nńkan kan, nígbà tí, ní ti gidi, wọn nílò ohun gbogbo.’” Testimonies, volume 8, 249, 250.